

En svensk håndsrekning

Sammendrag

Göteborgs universitet er det største universitetet i Sverige, men har en langt kortere historie enn de gamle etablerte lærestedene i Lund og Uppsala. Norske medisinstudenter medvirket til etableringen av universitetet i Sveriges nest største by.

Dag S. Thelle

dag.thelle@hjl.gu.se
Sahlgrenska Akademin
Hjärtkärlinstitutionen
Göteborgs universitet
SE-416 85 Göteborg

Så sent som sommeren 1948 bestemte den svenske regjeringen at man skulle begynne undervisning av medisinstudenter, fra høstsemesteret 1949. På den tiden fantes det ikke noe universitet i Göteborg. Dermed hadde man etablert en medisinsk høyskole i landets nest største by. Høyskolen skulle utgjøre et frittstående læresete, men man forutsatte et visst samarbeid med den allerede eksisterende Göteborgs högskola. Senere, i 1954, fikk denne høyskolen status som universitet (1).

Vedtaket i 1948 var det foreløpige punktet på en diskusjon som hadde pågått i nesten 200 år. Den medisinske høyskolen skulle ha sin basis i Sahlgrenska sjukhuset. I sykehusets opprinnelige reglement fra 1789 stod det at man skulle gi «stadens unga medici, unga chirurgi och barnmorskor fritt tillträde till sjukhuset och så ofta tiden tillåter undervisa dem i allt vad till deras ämbeten hörer» (1). Men det skulle altså gå over 150 år før dette reglementet fikk sin konkrete utforming i en etablert undervisningsinstitusjon. Mange festtaler og fyndige formuleringer hørtes i løpet av disse årene, men først i 1940 ble det etablert en mer kontinuerlig virksomhet, med «fortsättnings- och repetitionskurs för läkare», av tre ukers varighet. Dette ble en meget ettertraktet virksomhet, og man besluttet å opprette en permanent institusjon, «Medicinska undervisningen vid Göteborgs högskola», med ansvar nettopp for slike kurs (1). Det var legemangel

i Sverige og åpenbart behov for flere undervisningsmuligheter, særlig når det gjaldt klinisk medisin.

Norske medisinstudenter

Høsten 1940 hadde svenske aviser skrevet om hvilke vansker norske medisinstudenter hadde med å få gjennomført sin utdanning. Den tyske okkupasjonen hadde ført til at man trolig måtte vente flere år med å få fullført den kliniske delen av studiet. Tanken om at Sverige skulle gi plass til norske medisinerere var nærliggende, men verken Lund, Uppsala eller Karolinska Institutet i Stockholm anså at dette var mulig. I Göteborg slo tanken derimot rot blant medlemmene i komiteen for medisinsk undervisning ved Göteborgs högskola. Nå ble det snakk om en fullstendig klinisk utdanning frem til endelig eksamen. Det hadde man aldri tidligere kunnet gjennomføre i Göteborg (1).

Medlemmene i komiteen, som også var ansvarlig for undervisningen på fortsettelseskursene, ble spurt om de kunne påta seg å undervise nordmennene, og alle svarte at dette måtte de klare. I september 1940 ble det derfor sendt brev til det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo der man tilbød norske medisinstudenter klinisk undervisning i Göteborg.

Utreiseforbudet forhindret direkte kontakt mellom det medisinske fakultetet i Oslo og komiteen i Göteborg, men i desember 1940 kunne svenske aviser rapportere at snart skulle nesten 100 norske studenter begynne å studere i Göteborg. Men kort tid senere kom kontrabeskjed. Tyske universiteter og sykehus skulle i første omgang ta seg av dette, og noen norske studenter kunne man ikke vente seg i Göteborg.

Med freden kom nye muligheter

Så kom freden og med den åpnet mulighetene seg igjen. Det ble sendt tilbud om studieplasser fra Göteborg til det medisinske fakultetet i Oslo, og 10. september 1945 kom den første gruppen med 23 norske medisinerere til Vest-Sveriges største by.

Etter mer enn 100 års diskusjon om hvordan ulike eksamensordninger mellom landene hindret nordisk undervisningssamarbeid på universitetsnivå, kunne man uten motforestillinger undervise på tvers av grenser og godkjenne hverandres planer og eksamenskrav. Man kombinerte de beste

Göteborgs universitets segl

delene fra undervisningsplanene i Oslo og Göteborg, arrangerte svenske eksamener, og alt ble godkjent i Oslo. Sykehusledelsen ved Sahlgrenska sjukhuset stilte sykehusets ressurser til fri avbenyttelse, og ett år holdt de også studentene med kosten. Undervisningen av medisinstudenter fra Universitetet i Oslo fortsatte frem til 1949. I tillegg fikk studenter som var innskrevet ved det nyopprettede universitetet i Bergen, undervisning i Göteborg i visse kliniske fag i årene 1948–49.

Erfaringene som Göteborgs-miljøet fikk i tiden 1945–49, var helt avgjørende for at prosessen og kampen frem til en egen medisinsk høyskole, og senere til et eget universitet, skulle krones med hell. Det hadde vært sterke krefter som ønsket å bremse ekspansjonen på vestkysten. For norske studenter, hvorav flere hadde oppholdt seg utenfor landet under krigen, ble denne håndsrekningen fra Sverige, spesielt Göteborg, muligheten til å fullføre en avbrutt legeutdanning.

Litteratur

1. Weibull C. Från högskola till universitet – en historik. Göteborg: Göteborgs universitet, 1976.